

Tijd van Burgers en Stoommachines: het leven op een Surinaamse suikerrietplantage Groep 7-8

In deze les bevragen en onderzoeken de leerlingen een historische afbeelding over de oogst van suikerriet op een plantage in Suriname tussen 1840 en 1860, dus uit de jaren voor de afschaffing van de slavernij. De historische vaardigheden die centraal staan bij deze opdracht is het denken vanuit verschillende perspectieven en het stellen van historische vragen. Dit zijn belangrijke vaardigheden omdat ze leerlingen leren goed te kijken, nieuwsgierig te zijn, te analyseren en zich te verdiepen in historische personen die we op beelden zien. Onder beelden vallen tekeningen, prenten, schilderijen, foto's en video's en dit kunnen zowel beelden uit het verleden zijn als beelden van nu.

Lesdoelen:

Kennisdoelen:

1. Leerlingen kunnen uitleggen hoe de achtergrond van de maker van een afbeelding (leeftijd, geslacht, land van herkomst, werk, politieke overtuiging, etc) invloed heeft op wat het beeld dat gemaakt is (keuze onderwerp, manier van afbeelden)
2. De leerlingen leren over het leven op de plantages in Suriname ten tijde van de slavernij.

Vaardigheidsdoelen:

1. Leerlingen kunnen details uit een historische afbeelding halen en daar vragen over stellen.
2. Leerlingen kunnen informatie uit de afbeelding koppelen aan wat zij weten over slavernij op de plantages in Suriname.
3. Leerlingen kunnen uitleggen op welke manieren de achtergrond van de maker van de afbeelding de manier waarop hij de suikerrietoogst heeft afgebeeld, beïnvloed heeft.
4. Leerlingen kunnen bedenken welke informatie nodig is om een meer waarheidsgetrouw beeld te krijgen van de suikerrietoogst ten tijde van de slavernij in Suriname.

Organisatie:

De leerlingen werken in tweetallen of groepjes (tafelgroepjes of andere groepjes). Per groepje krijgen ze een werkblad, een informatieblad en eventueel de afbeelding op A4 (kan ook alleen op het digibord getoond worden).

De les:

Voorafgaande aan deze les/opdracht is het belangrijk dat leerlingen les hebben gehad over de slavernij in de Nederlandse koloniën. Alle geschiedenismethodes hebben lessen over dit onderwerp. Voor aanvullende informatie kunnen de websites www.slavernijenij.nl en het canonvenster <https://www.canonvannederland.nl/nl/slavernij> gebruikt worden.

Tijdens de les bekijken de leerlingen in tweetallen de prent: De oogst op een suikerrietplantage gemaakt door Theodore Bray. Deze zijn in groot format te downloaden van de site:

<https://geheugen.delpher.nl/nl/geheugen/view?coll=ngvn&identificer=KIT03%3A3581-33H>

Inleiding:

Het is mogelijk om de les te beginnen met het ophalen van voorkennis. Wat kunnen de leerlingen vertellen over de slavernij in Suriname? Waar werkten slaafgemaakten (maak onderscheid tussen stad en op plantages en vertel ook dat deze les zich richt op het leven op plantages)? Wat werd er verbouwd? Wat weten ze over de leefomstandigheden? Het is ook mogelijk de les te beginnen met een verhaal (voorgelezen of verteld) over een kind dat als slaafgemaakte op een plantage woont.

Kern:

Introduceer de afbeelding zonder er inhoudelijk iets over te zeggen. Vertel dat zij deze afbeelding zo gaan onderzoeken om te leren om goed te kijken en om kritische vragen te stellen. Leg ook uit waarom het belangrijk is dat ze dat kunnen. Deel dan de werkbladen uit. Het informatieblad kun je later uitdelen, omdat die pas bij stap 3 nodig is.

Afsluiting:

Bij een les waarin leerlingen historisch redeneren is de nabespreking van groot belang. Leerlingen hebben zich in deze les verdiept in hoe iemand die zelf als opzichter en later als plantagehouder werkte, het werk van slaafgemaakten op zijn plantage afbeeldt. Welk perspectief levert dit op en welke perspectieven ontbreken. Het werkblad geeft richting aan het nagesprek.

Mogelijke vervolgactiviteiten:

Verzet tegen slavernij en de strijd voor afschaffing ervan, past goed als onderwerp na deze les.

Veel plezier met de les.

Beeldanalyse – beeldkraken – slow looking – begrijpend kijken

Bekijk de afbeelding op het digibord en geef samen antwoord op de volgende vragen.

Stap 1:

- Beschrijf in één zin wat je op de afbeelding ziet.

- Welke mensen zie je? Wat doen ze?

- Kies een stukje (detail) uit de afbeelding en vertel waarom je deze hebt gekozen.

Stap 2:

- Wat voor soort afbeelding is het? Hoe is deze afbeelding gemaakt?

- Hoe zijn licht en kleur gebruikt?

- Wat heeft de tekenaar gekozen om te laten zien? Zijn er dingen die buiten de afbeelding vallen, dus die je niet ziet, maar die er waarschijnlijk wel waren?

- Wordt de werkelijkheid anders getoond dan die waarschijnlijk was?

Lees het informatieblad.

Stap 3:

- Wie heeft de afbeelding gemaakt? Wat weten we over de maker (achtergrond, relatie tot thema dat is afgebeeld, overtuiging)?

- Wanneer is de afbeelding gemaakt? Wat weten we over die tijd als het gaat over de afbeelding?

- Waarom/voor wie is de afbeelding gemaakt? Wat is de boodschap? Zie je dit in de afbeelding of haal je dit uit de achtergrondinformatie?

Stap 4:

- Wat kun je na dit onderzoekje zeggen over hoe betrouwbaar de afbeelding is? Geef redenen (argumenten) waarom je dit vindt.

- Wat voor andere informatie heb je nodig om een zo waarheidsgetrouw mogelijk beeld van het werken op een suikerplantage te krijgen?

Bron: beeldkraken.nl

Bron gebruikte afbeelding: De oogst op een suikerrietplantage (tussen 1840-1860). Theodore Bray (1818-1887). Tropenmuseum